

UUUTTA VALINNANVAPAAUSLAUSUNTOA KOSKEVA ASiantuntijalausunto

Sosiaali- ja terveysministeriön kirje 1.12.2017

Pyydettyinä lausuntona haluan kiinnittää huomiota alla oleviin kysymyksiin, joihin erityisesti oli toivottu otettavan kantaa.

1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Lähtökohtaisesti ehdotetulla lainsäädännöllä voidaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta.

Valinnanvapaus mahdollistaa nykyistä asiakaslähtoisemmät palveluratkaisut. Hyvä asiakasohjaus on valinnanvapauden onnistumisen edellytys. Sillä voidaan tukea myös sellaisten asiakkaiden valinnanvapautta, joiden toimintakyky ja itsenäinen selviytyminen ovat heikentyneet. Palvelujen saatavuus on kiinni siitä, miten maakunta kykenee edistämään sote-yrittäjyyttä. Terveyserojen kaventaminen on myös kiinni siitä, miten maakunta kykenee kohdistamaan resursseja väestön tarpeeseen perustuen. On mahdollista, että markkinoiden avautuminen lisää palveluntarjontaa mutta todennäköisesti valtaosa tästä tulee kohdistumaan kasvukeskuksiin. Näin ollen yhdenvertainen saatavuus voi jopa heikentyä. Valinnanvapaus edellyttää asiakkaalta kykyä arvioida palvelutarvetta sekä tehdä palveluntuottajaa koskevia valintoja. Tämä ei onnistu kaikilla asiakasryhmillä. Pahimmillaan järjestelmä saattaa lisätä hyvinvointi- ja terveyseroja.

2. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Asiakkaiden valinnanvapaus ja mahdollisuus valita palveluntuottaja edistää parhaimmillaan palveluntuottajien välistä kilpailua ja siten nykyistä asiakaslähtoisempien palvelujen kehittymistä. Mikäli henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelien käytön tueksi kehitetään riittävän vahva asiakasohjaus, on mahdollista toteuttaa nykyiseen verrattuna myös asiakaslähtoisempiä palveluratkaisuja. Kuitenkin suoran valinnan osalta laki tarjoaa varsinaisesti ainoastaan mahdollisuuden valita palveluntuottaja, ei itse palvelun sisältöä.

3. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Nykyisessä toimintamallissa paljon palveluja käyttävien palvelukokonaisuuden integroinnissa on merkittäviä ongelmia. Tietojärjestelmäratkaisuilla, tiedolla johtamisella ja systemaattisella asiakasohjauksella on merkittäviä mahdollisuuksia parantaa integraatiota. Integraatio ei ole ensisijaisesti kiinni monituottajuudesta ja valinnanvapaudesta, vaan kokonaisuuden hallinnan asiantuntijaresurssista ja tietojärjestelmien kehityksestä.

4. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Esitys mahdollistaa järjestämisvastuun toteuttamisen.

Maakunnan hallinnolliset tehtävät edellyttävät kuitenkin huomattavaa resursointia mikä saattaa heikentää varsinaiseen palvelutuotantoon jäävää resurssia.

Lahti 12.12.2017

Seppo Huldén
muutosjohtaja
Päijät-Häme